

Bijlage bij informatienota: Uitgevoerde acties terugdringen proceskostenvergoedingen NCNP's

Inleiding

In de raadsvergadering van 18 mei 2021 heeft de wethouder financiën toegezegd de raad schriftelijk te informeren over de wijze waarop de gemeente zelf actie gaat ondernemen om de stijging van de proceskosten die verband houden met de bezwaren tegen de waardebepaling WOZ tegen te gaan. Hieronder wordt aangegeven welke maatregelen zijn genomen die moeten leiden tot het terugdringen van de hoeveelheid proceskostenvergoeding.

Aanleiding

De gemeente Lelystad ervaart, net als alle andere gemeenten en samenwerkingsverbanden in Nederland, in toenemende mate problemen bij de uitvoering van de Wet WOZ, en dan met name bij door burgers en bedrijven ingediende bezwaren en beroepen tegen de WOZ-beschikking. Steeds meer van die bezwaren worden ingediend door professionele derden die werken op basis van het uitgangspunt van no cure no pay (verder: NCNP). In Lelystad is dat ongeveer tweederde. Belanghebbende zelf betaalt daarvoor geen vergoeding, ongeacht of het bezwaar wordt gehonoreerd of niet. De NCNP's ontvangen een kostenvergoeding van de gemeente als een bezwaar of beroep geheel of gedeeltelijk wordt gehonoreerd. Het totaalbedrag aan kostenvergoedingen dat door gemeenten wordt uitgekeerd neemt, naast het steeds grotere beslag leggen op de uitvoeringscapaciteit bij de gemeente, schrikbarende vormen aan. In Lelystad is het totaalbedrag aan vergoedingen in drie jaar gestegen van € 80.000 naar ruim € 250.000. De radio- en televisiespotjes van NCNP's zijn overigens in grote mate te horen en te zien.

Dat juist in het kader van de WOZ de proceskosten zo uit de hand lopen kent een aantal redenen. De WOZ-beschikking is heel erg zichtbaar, omdat deze elk jaar direct op de fysieke of digitale mat valt bij inwoners en bedrijven. Daar komt bij dat de vastgestelde WOZ-waarde in grote mate betwistbaar is. Immers, als er vijf taxateurs naar een woning kijken, krijg je vijf verschillende waarden. De WOZ-waarde van woningen wordt door de gemeente (wettelijk) bepaald door middel van vergelijking met gerealiseerde verkopen. Deze verkopen vormen de basis voor een model, waarin niet-verkochte woningen door middel van vergelijking met de gerealiseerde verkopen worden gewaardeerd. Panden worden voor het overgrote deel niet inpandig bezocht. Dat is ook niet de bedoeling. Daarom wordt in de basis uitgegaan van een gemiddeld basisniveau, tenzij de gemeente andere informatie heeft. Wanneer de feitelijke situatie anders is dan waar de gemeente bij de waardering van uit is gegaan, volgt meestal een bezwaar, dat in ongeveer de helft van de gevallen wordt gehonoreerd. Hoe gering de vermindering ook is, veelal leidend tot een belastingverlaging van tussen de € 5,00 en € 25,00, volgt dan een proceskostenvergoeding van rond de € 650,00 per geval als dit bezwaar is ingediend door een NCNP. Wanneer een waarde in beroep of hoger beroep door de rechter wordt verlaagd is de vergoeding een veelvoud van dit bedrag. De vergoeding, die dus niet naar de inwoners gaat maar naar het NCNP- bureau, staat in geen enkele verhouding tot de belastingvermindering en de inspanning om het bezwaarschrift in te kunnen dienen. De landelijke wetgever is aan zet om te kijken naar de hoogte van de uit te keren bedragen. Daar kunnen we in Lelystad niets aan doen en daar kunnen we ook niet op wachten.

Daarom is onderzoek gedaan naar de wijze waarop het aantal door NCNP's ingediende bezwaren kan worden teruggedrongen. Dat is iets waar alle gemeenten in Nederland mee worstelen. Let wel, het is niet de bedoeling om inwoners de mogelijkheid van bezwaar af te nemen of dit te bemoeilijken. Bedoeling is wel om het voor bewoners makkelijker te maken om zélf bezwaar in te dienen, hen meer betrokken te laten zijn bij hun eigen bezwaarproces. Wanneer inwoners zelf bezwaar maken zal de totale som aan proceskostenvergoeding worden teruggedrongen. Daartoe heeft team belastingen een aantal maatregelen genomen die dat mogelijk kunnen bewerkstelligen.

Genomen maatregelen

De eerste twee maatregelen zijn van technische aard. Kennelijk is voor inwoners de drempel om zelf bezwaar in te dienen bij de gemeente hoog. Wij verwachten dat de drempel lager wordt wanneer een aantal administratieve processtappen wordt geëlimineerd. Om de drempel voor inwoners te verlagen is op het aanslagbiljet een **QR-code** opgenomen, waarmee inwoners en bedrijven op de belastingwijzer van de gemeente komen en van daaruit **direct bezwaar** kan worden gemaakt. Ook kan daar een verzoek om kwijtschelding worden gedaan, een automatisch incasso worden afgesloten enz. Weliswaar neemt het aantal ingediende contactverzoeken en bezwaren daardoor toe, maar dat zijn bezwaren die zijn ingediend door inwoners zelf. Er zijn al organisaties die daarmee werken en de resultaten daarvan zijn positief.

Daarnaast wordt veel meer ingezet op **informeel contact**. Aan alle mensen die kiezen voor informeel contact wordt uitleg gegeven over de vastgestelde waarde en de totstandkoming daarvan. Mocht een waarde te hoog blijken volgt direct ambtshalve aanpassing, die schriftelijk wordt bevestigd. Dit onder het motto 'makkelijk geregeld'. Door het informele contact wordt de band tussen gemeente en inwoners versterkt en is dit een kans om het vertrouwen in de overheid in het algemeen, en de gemeente in het bijzonder, te herstellen. Ook met formele bezwaarmakers zal zo veel mogelijk contact worden opgenomen om uitleg te geven over de waardevaststelling. Als een bezwaarschrift uiteindelijk gegrond wordt verklaard hoeft de gemeente geen proceskostenvergoeding uit te keren. Voor inwoners maakt dat geen verschil, omdat zijn die de vergoeding niet zelf incasseerden.

Ook is er een **spreekuur** ingesteld gedurende de eerste twee weken na de aanslagoplegging. De aanslagoplegging is 25 februari. Het spreekuur is in de hal van het Stadhuis en duurt tot en met 11 maart, in de ochtenduren. In de Flevopost, social media en in de bijsluiter bij het aanslagbiljet zal op het spreekuur en het informele contact worden ingezet.

Een derde maatregel is het meezenden van een **inlichtingenformulier** bij de ontvangstbevestiging van een bezwaarschrift dat is ingediend door een NCNP. NCNP's trachten daar waar het de feiten en omstandigheden betreft de kaarten zo lang mogelijk tegen de borst te houden. Veelal wordt bezwaar gemaakt en volgt pas in een hoorzitting of zelfs in beroep bij de rechtbank een relaas omtrent de onderhoudstoestand of het voorzieningenniveau van een pand. Dat maakt dat in een later stadium alsnog een kostenvergoeding moet worden uitgekeerd, terwijl de omstandigheden aan het begin van de procedure helder hadden kunnen zijn. Om die werkwijzen van NCNP's te doorbreken worden NCNP's aan het begin van de procedure op grond van de inlichtingenverplichting van de fiscale wetgeving 'gedwongen' de nodige informatie te verstrekken. Als die informatie niet wordt verstrekt dan volgt een zogenaamde 'informatiebeschikking', die ervoor zorgt dat wanneer de benodigde informatie nóg niet wordt verstrekt omkering van bewijslast geldt. Voor de kostenvergoeding in de bezwaarfase resulteert dat deels tot een reductie, omdat er meer bezwaren zullen worden afgewezen. Waar vooral de winst zit is dat de beroepsfase, omdat wanneer in beroep in die situaties de waarde alsnog wordt verlaagd, dit niet aan de gemeente te wijten is. Immers, in de bezwaarfase is de benodigde informatie (bewust) niet verstrekt. Voor vergoeding komt alleen in aanmerking de procedure waarin de waarde wordt verlaagd als gevolg van een door het bestuursorgaan te wijten onrechtmatigheid. Voor onze inwoners heeft ook dit geen gevolgen, want de waarde wordt alsnog verlaagd als daartoe aanleiding bestaat.

Slotsom

Met de genoemde maatregelen is het zoals gezegd niet de bedoeling om inwoners en bedrijven hun bezwaarmogelijkheid te bemoeilijken of af te nemen. De maatregelen zijn er juist op gericht om de drempel om bezwaar te maken voor inwoners en bedrijven te verlagen en daarmee meer en direct contact te hebben met elkaar. Niet alleen wordt het bedrag aan uit te keren proceskosten lager als inwoners en bedrijven zelf bezwaar maken, maar door het directe contact kan in het verleden verloren vertrouwen in de overheid worden terug gewonnen, althans daartoe een begin toe worden gemaakt. Als een bezwaar toch door een NCNP wordt ingediend zal scherper juridisch worden gehandeld om er daarmee voor te zorgen dat de verplichting tot uitkering van proceskosten wordt beperkt.